

'Hoe wordt Cultuureducatie geborgd op 2College Jozefmavo?'

Minister Bussemaker:

“Cultuureducatie daagt leerlingen uit om een creatieve, onderzoekende houding te ontwikkelen. Die heb je nodig in deze tijd, waarin het steeds belangrijker wordt dat je kennis kunt combineren, kunt samenwerken en oplossingen voor nieuwe problemen kunt vinden.” (1)

Anne Marie Noordhuis, 29 juni 2015

(1): Kunstzone, tijdschrift voor **Kunst & Cultuur** in het onderwijs, september 2014, 05

Voorwoord

Graag wil ik mijn schoolleiding bedanken voor het bieden van de mogelijkheid om onderzoek te doen en voor het vertrouwen dat ik dit tot een goed einde zou gaan brengen.

Zonder de medewerking van mijn collega's en alle leerlingen zou ik niet de mogelijkheid hebben gehad om het onderzoek volledig en betrouwbaar af te ronden. Voor mijn begeleiders van de AOST: dank voor jullie geduld, begeleiding, feedback en optimisme!

Voor mijn mede-onderzoekers: dank voor jullie feedback en de vele goede discussies.

Inhoudsopgave

Titelpagina.....	blz 1
Voorwoord.....	blz 2
Inhoudsopgave.....	blz 3
Samenvatting.....	blz 4
Hoofdstuk 1: Inleiding	
1.1 Inleiding.....	blz 5
1.2 Het praktijkprobleem.....	blz 6
1.3 Het onderzoeksdoel.....	blz 7
Hoofdstuk 2: Literatuuronderzoek	
2.1 Wat is cultuureducatie?.....	blz 8
2.2 Waarom is cultuureducatie belangrijk?.....	blz 9
2.3 Hoe kan cultuureducatie het beste aangeboden worden, als we kijken naar de werking van het puberbrein?.....	blz 10
Hoofdstuk 3: Achtergrond	
3.1 Mijn taak als cultuurcoördinator.....	blz 11
3.2 De Cultuurdag	blz 14
Hoofdstuk 4: Methode	
4.1 Aanpak.....	blz 17
4.2 Het maken van de vragenlijsten over de Cultuurdag.....	blz 18
4.3 Het maken van de inventarisatielijst voor de collega's.....	blz 20
4.4 Het maken van de vragenlijsten over het aanbod van cultuureducatie.....	blz 21
Hoofdstuk 5: Resultaten en opbrengsten	
5.1 Resultaten van de enquête over de Cultuurdag in de onderbouw.....	blz 22
5.2 Resultaten van de enquête over de Cultuurdag in leerjaar 3.....	blz 24
5.3 Resultaten van de enquête over de Cultuurdag in leerjaar	blz 26
5.4 Conclusies over de Cultuurdag	blz 28
5.5 Aandachtspunten van de Cultuurdag.....	blz 29
5.6 Aanbod cultuureducatie op 2College Jozefmavo.....	blz 30
5.7 Conclusies over het aanbod cultuureducatie.....	blz 33
5.8 De resultaten van de vragenlijst over de opbrengst van cultuureducatie(deel 1)	blz 34
5.9 Opbrengsten bij de verschillende onderdelen van cultuureducatie (deel 1).....	blz 35
5.10 Resultaten van de vragenlijst (deel 2).....	blz 36
Hoofdstuk 6: Afronding	
6.1 Conclusies.....	blz 37
6.2 Vooruitblik en aanbevelingen.....	blz 39
6.3 Evaluatie.....	blz 40
Literatuurlijst.....	blz 41
Bijlagen.....	blz 42

Samenvatting

Bij het tot stand komen van mijn onderzoeksvraag heb ik gekeken naar de onderzoeksvraag van de schoolleiding en deze breder gemaakt door de vraag om te buigen naar: 'Hoe wordt Cultuureducatie geborgd op 2College Jozefmavo?'

Door het doen van literatuuronderzoek over cultuureducatie heb ik een aantal belangrijke deelvragen kunnen beantwoorden.

Door het afnemen van een enquête onder onze leerlingen heb ik inzicht gekregen in hoe de leerlingen de Cultuurdag ervaren en de opbrengst van deze dag.

Conclusies over de Cultuurdag zijn:

- * Leerjaar 1 en 2: Leerlingen zaten in een leuke groep, ze hebben iets geleerd van de workshop en de workshopleider en in de pauzes hebben ze gepraat over de workshops.

- * Leerjaar 3: Voor de meeste leerlingen was dit het eerste bezoek aan de Kunsthal en het Boijmans van Beuningen. Ongeveer de helft van de leerlingen vond de exposities interessant.

- * Leerjaar 4: De helft van de leerlingen was ingedeeld bij de workshop die hun voorkeur had en in de pauze hebben bijna alle leerlingen naar de optredens van de Coach Heroes gekeken.

Door het verzamelen van data die door collega's is aangeboden, is het duidelijk geworden wat het team aanbiedt op het gebied van cultuureducatie. Om het onderzoek klein te houden heb ik me beperkt tot wat leerlingen zelf maken, een eindproduct.

Conclusies over het aanbod zijn:

- * Gevarieerd en schoolbreed gedragen.

- * Niet alleen in de voorspelbare vaklessen: zoals tekenen/handvaardigheid, drama en LO.

Door het afnemen van een tweede vragenlijst bij leerlingen in focusgroepen over het aanbod van Cultuureducatie op 2College Jozefmavo is duidelijk geworden hoe leerlingen over het aanbod denken.

Conclusies:

- * Leerlingen uit de focusgroepjes geven aan dat ze cultuureducatie belangrijk vinden.

- * Leerlingen geven aan dat ze ervan leren, o.a.: improviseren, fantasie gebruiken, gevoelens leren uiten en het zelfvertrouwen wordt groter.

1.1 Inleiding

Vanuit de schoolleiding kreeg ik einde schooljaar '13/'14 de vraag voorgelegd of ik voor 2College Jozefmavo Praktijkonderzoek wilde doen met als onderwerp "cultuur". Daar heb ik wel even over na moeten denken omdat de eeuwige twijfelaar in mij in twijfel trok of ik hiervoor wel geschikt zou zijn en of ik dat wel zou kunnen. Uiteindelijk heb ik besloten de uitdaging aan te gaan!

Na een uitgebreide brainstormsessie met mijn vestigingsdirecteur en teamleider stond de vraag: "waaraan kan de schoolleiding zien dat het team van 2College Jozefmavo cultuureducatie belangrijk vindt" centraal voor de schoolleiding.

Dit heb ik vertaald in: 'Hoe wordt cultuureducatie geborgd op 2College Jozefmavo?'. Het is een open vraag, er is nog geen onderzoek naar gedaan. Vier jaar geleden is door een collega en mijzelf in een cultuurbeleidsstuk in kaart gebracht wat de expressievakken (muziek, tekenen/handvaardigheid, drama en lichamelijke opvoeding) aanbieden aan cultuureducatie op 2 College Jozefmavo, in mijn onderzoek wil ik bij alle vakken en leergebieden kijken naar het aanbod van cultuureducatie op onze school.

Het fijne van Praktijkonderzoek doen is dat iedere stap wordt begeleid door mensen van de AOS-MB, met veel contact- en overlegmomenten.

Als cultuurcoördinator van 2College Jozefmavo kan ik mezelf een aantal interessante vragen voorleggen en door in kaart te gaan brengen wat leerlingen bij ieder vak zelf maken (aansluitend bij het thema cultuureducatie), wordt dit voor collega's, schoolleiding en mijzelf inzichtelijk gemaakt en kan er nagedacht worden over een eventuele nieuwe invulling of gekeken worden naar aansluiting bij andere vakken. 2College Jozefmavo is een VMBO-(g)t school met ongeveer 500 leerlingen van ruim 50 basisscholen uit Tilburg en omliggende dorpen. Met een nieuw schoolgebouw in het vooruitzicht waar we in 2017 onze intrek gaan nemen is het ook een hele leuke, interessante en wellicht dringende opdracht omdat het zomaar zou kunnen dat in het nieuwe schoolgebouw dingen beter kunnen of anders moeten.

1.2 Het praktijkprobleem

Minister Plasterk heeft mijn praktijkprobleem heel inzichtelijk gemaakt met één van zijn uitspraken:

Het zelf beoefenen (doen) en ervaren (meemaken) van kunst en cultuur vormt de basis van het culturele leven in ons land. Het is belangrijk dat deze basis zo breed, sterk en toegankelijk mogelijk is. (2)

De grote vraag is natuurlijk hoe die basis zo breed, sterk en toegankelijk mogelijk gemaakt kan worden voor alle leerlingen. Dat school een verantwoordelijkheid heeft in het leggen van de basis staat vast, de vraag is alleen op welke manier scholen die basis gaan en willen vormgeven.

Op het moment dat ik dit schrijf weet ik zeker dat mijn collega's leerlingen cultuureducatie aanbieden, ik heb alleen geen zicht op het hoe en wat. Ik ga in kaart brengen wat er op school aan cultuureducatie aangeboden wordt, echter beperkt tot wat leerlingen zelf maken. Ik ga leerlingen, collega's en schoolleiding bevragen (enquête en vragenlijst voor focusgroepjes) over cultuureducatie op 2College Jozefmavo. Ik wil literatuuronderzoek doen naar de werking van het puberbrein en de effectiviteit van cultuureducatie, dit lijkt me een heel interessant onderdeel van mijn onderzoek. Helaas is hierover (tot nu toe) erg weinig informatie te vinden en zal ik naar aanleiding van de vragenlijsten die ik heb afgenomen (over de Cultuurdag en het aanbod cultuureducatie) zelf conclusies moeten proberen te trekken.

(2): (Bron: R. Plasterk (PvdA), minister Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Brief van de minister van onderwijs, cultuur en wetenschap aan de voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal. Den Haag, 21 december 2006.)

1.3 Het onderzoeksdoel.

Voor mij is het onderzoeksdoel helder: Ik wil inzicht krijgen in het aanbod van cultuureducatie op 2College Jozefmavo, kijken naar de opbrengsten van het huidige aanbod en daar zouden nieuwe voorstellen uit kunnen komen om de opbrengst te vergroten.

De onderzoeksvraag vanuit de schoolleiding is: “Waaraan kan de schoolleiding zien dat het team van 2College Jozefmavo cultuureducatie belangrijk vindt?” Mijn hoofdvraag is: ‘Hoe wordt cultuureducatie geborgd op 2College Jozefmavo’.

Om daar achter te komen wil ik de volgende deelvragen dit schooljaar beantwoorden:

- Wat is cultuureducatie?
- Waarom is cultuureducatie belangrijk?
Hierbij hoort de volgende deelvraag:
 - Hoe kan cultuureducatie het beste aangeboden worden, als we kijken naar de werking van het puberbrein?Vanuit mijn taak als cultuurcoördinator wil ik naar deze vragen kijken, mijn taak ga ik toelichten.
- Wat zijn de resultaten en de opbrengsten van de Cultuurdag?
Deze vraag wil ik beantwoorden omdat ik wil weten of de gelden die voor cultuur beschikbaar zijn goed besteed worden.
- Wat biedt ieder vak op 2College Jozefmavo aan?
Deze vraag wil ik beantwoorden om een goed overzicht te kunnen maken, van daar uit kan er gekeken worden of het anders of beter kan.
- Wat is, volgens leerlingen, de opbrengst van onze culturele activiteiten?
Deze vraag wil ik beantwoorden om eventueel aanbevelingen (in overleg met schoolleiding en collega's) te kunnen doen voor de komende schooljaren.

2.1 Wat is cultuureducatie?

Cultuureducatie is geen schoolvak, ook al wordt er door allerlei partijen – overheid, media, cultuursector en het onderwijs zelf – vaak zo over gesproken. Het verzamelbegrip cultuureducatie is een beleidsterm die zowel kunsteducatie als literatuureducatie, erfgoededucatie en media-educatie omvat. Het begrip cultuureducatie verwijst bovendien zowel naar onderwijs met als onderwijs over kunst, cultureel erfgoed en media. (3)

Het is belangrijk om een omschrijving van de begrippen kunsteducatie, literatuureducatie, erfgoededucatie en media-educatie te hebben, waarmee zowel ik als mijn collega's aan het werk kunnen. Ik heb gekozen voor de volgende:

Kunsteducatie: is gericht op het verwerven van kennis van en inzicht in de functie en de werking van kunst en op de beoefening van kunstdisciplines. Daarnaast beoogt kunsteducatie inzicht te bieden in een vorm van reflectie die kenmerkend is voor kunst, namelijk reflectie door middel van de verbeelding.

Kernwoorden zijn: expressie, leren kijken en luisteren, jezelf laten zien, door de ogen van een kunstenaar kijken, anders (of later) oordelen, reflecteren.

Literatuureducatie: De letteren nemen zowel binnen de kunst als binnen het onderwijs een bijzondere positie in, omdat zij in tegenstelling tot andere kunstdisciplines gebruikmaken van taal bij de verbeelding van de werkelijkheid. Literatuureducatie wordt dan ook vooral tot het taalonderwijs gerekend.

Erfgoededucatie: Erfgoededucatie omvat onderwijs met en over monumenten, landschappen en archeologische vondsten, bibliotheken en archieven, museale voorwerpen en het geheel van gewoonten, tradities, rituelen en gebruiken dat immaterieel of levend erfgoed wordt genoemd.

Kernwoorden: trots op de eigen cultuur, respect voor de eigen achtergrond en die van anderen, gevoel van eigenwaarde, cultureel erfgoed dichtbij school/de leerling, erfgoed als link naar burgerschap.

Media-educatie: Leerlingen leren de inhoud van media te interpreteren, zij leren te bepalen door welke belangen of waardesystemen deze worden gestuurd en ook dat zij zich bewust worden van de plaats en de rol van de media in het persoonlijke en maatschappelijke leven.

De algemene vaardigheden die horen bij cultuureducatie en die leerlingen zich in de loop van de jaren in meerdere of mindere mate eigen maken zijn met de volgende *kernwoorden* beschreven: leren samenwerken, omgaan met verschillen, jezelf presenteren, omgaan met spanning en druk, zelfvertrouwen, integratie, verantwoordelijk zijn voor jezelf en voor elkaar en sociale vorming.

Het mooie van de algemene vaardigheden is dat deze bij alle vakken en leergebieden aan de orde komen en daardoor goed passen bij het onderwijs dat wij aanbieden. Ik kom later in dit onderzoek terug op wat wij op 2College Jozefmavo aanbieden aan cultuureducatie.

De omschrijving van begrippen komen uit bron (3) en de kernwoorden uit bron (4)

(3): <http://www.onderwijsraad.nl>

(4): <http://www.cultuureducatie.nl>

2.2 Waarom is cultuureducatie belangrijk?

Volgens het SLO (het Nationaal Expertisecentrum Leerplanontwikkeling) zijn er vijf kerndoelen voor kunst- en cultuureducatie: produceren, presenteren, beleven, vastleggen en reflecteren. Deze onderdelen vormen samen de kunst- en cultuurschijf. (5)

Bij het kerndoel produceren gaat het erom dat de leerling zich ontwikkelt door vaardigheden aan te leren die hij kan gebruiken om kunstzinnige en culturele disciplines te onderzoeken zodat hij beter zijn eigen gevoelens kan uitdrukken, leert hoe hij ervaringen vast kan leggen, verbeelding vorm kan geven en het geleerde onder woorden leert brengen.

Cultuureducatie kan als doel en als middel ingezet worden:

cultuureducatie als doel ontwikkelt het cultureel zelfbewustzijn.

cultuureducatie kan ook als middel worden ingezet: een middel tot expressie, tot persoonlijke ontplooiing, tot maatschappelijke betrokkenheid en tot een rijker leerklimaat.

(Vogelezang 2009) (6)

Scholen hebben bij het aanbieden van cultuureducatie een hele belangrijke taak omdat dat het kanaal is waarlangs, door het aanbieden van lesprogramma's en activiteiten, alle kinderen kennis maken met cultuureducatie. Door de lesprogramma's en activiteiten leren de kinderen het aanbod te ontdekken, begrijpen en waarderen. Als cultuureducatie een vast onderdeel is in het curriculum zullen leerlingen in elk leerjaar hun kennis en creatieve vaardigheden verder ontwikkelen, centraal staat het verkennen en exploreren van de eigen productieve mogelijkheden.

Uit onderzoek (7) blijkt dat als kinderen van jongs af aan in aanraking komen met cultuureducatie dit het beste resultaat oplevert. Het milieu waarin leerlingen opgroeien en het opleidingsniveau van ouders/verzorgers zijn mede bepalend voor cultuurparticipatie, de leerlingen van ouders/verzorgers die cultureel onderlegd zijn komen vaak al van jongs af aan in de bioscoop, het theater of gaan een keer naar een museum, volgen een (dans-)cursus of bespelen een instrument.

Een manier om leerlingen buiten school extra kansen te bieden om met cultuur in aanraking te laten komen is het aanbieden van de Culturele Jongeren Pas (CJP). De bedoeling van de CJP is om jongeren in contact te brengen met cultuur in de breedste zin van het woord. Met de CJP krijgen jongeren tot 30% korting op o.a. theater, bioscoop, musea, festivals en concerten.

(5) <http://ko.slo.nl/>

(6) ronaldivonpiekartz.nl

(7) : <http://www.bibliotheek.nl>

2.3 Hoe kan cultuureducatie het beste aangeboden worden, als we kijken naar de werking van het puberbrein?

Voor mij als cultuurcoördinator is het belangrijk dat cultuureducatie kan bijdragen aan een veiliger schoolklimaat, betere samenwerking tussen leerlingen en sociaal-emotionele ontwikkeling kan bevorderen.

Maar hoe kan het dan het beste aangeboden worden? Tijdens de brainstormsessie met de schoolleiding kwam de vraag over de werking van het puberbrein en het aanbieden van cultuureducatie voorbij. Uit eerder onderzoek (8) is gebleken dat leerlingen om hun brein te ontwikkelen een goede leeromgeving nodig hebben waarin uitdagingen aangeboden worden die de mogelijkheid bieden om succeservaringen op te doen en kicks te ervaren. Pubers hebben moeite om zelf te filteren en daarom is het belangrijk dat er activerende werkvormen aangeboden worden die doelgericht zijn, focussen op de essentie, uitdagen om creatief te zijn en hun idealen toetsen aan levensechte situaties. Wat leerlingen leren van persoonlijke ervaringen en geboeid-zijn krijgt een plaats in het episodisch geheugen, hieruit putten ze het meest bewust herinneringen. Een bijzonder kenmerk van dit geheugen is dat het gevoed wordt door informatie die ze via meer zintuigen binnenkrijgen zoals klanken, beelden, kleuren en tastervaringen. De kracht daarvan is dat leerlingen niet alleen over het verbale beschikken om het geleerde terug te halen en mee te werken maar ze hebben meer sleutels om het terug te halen. Het episodisch geheugen (9) staat voor de verzameling van persoonlijke herinneringen. Bij die herinneringen is informatie opgeslagen over de tijd en plaats van de specifieke ervaring, de informatie is gebaseerd op eenmalige gebeurtenissen. In het episodisch geheugen worden gebeurtenissen opgeslagen op basis van tijd-ruimte informatie.

Dus door het aanbieden van les- en leerstof in activerende werkvormen wordt informatie opgeslagen in het episodisch geheugen, hieruit kunnen leerlingen makkelijker en op meerdere manieren herinneringen terughalen.

(8) : <http://www.breimbewust-onderwijs.nl>

(9): <http://www.academia.edu>

3.1 Mijn taak als cultuurcoördinator

Na het spontaan en enigszins overhaast organiseren van een Cultuurdag 6 jaar geleden stond het schooljaar daarna 'cultuurcoördinator' als taak op mijn Normjaartaak en was ik verantwoordelijk voor de organisatie van een aantal (na-)schoolse activiteiten, waarvan de Cultuurdag, Tilburg's got Talent, het project 'ik pik dit niet meer' en de CJP-pas de belangrijkste zijn. Verder komt alle mail en post van musea en aanbiedingen op het gebied van culturele activiteiten bij mij terecht en filter ik wat interessant zou kunnen zijn voor onze leerlingen en school, bij twijfel overleg ik met collega's of mijn teamleider.

De hierboven genoemde activiteiten worden betaald uit een daarvoor gereserveerd bedrag van de Vrijwillige Ouderbijdrage, te weten €10,- per leerling. Ieder jaar is er een heel klein percentage ouders/verzorgers die het bedrag van de Vrijwillige Ouderbijdrage echt niet kunnen betalen en gelukkig worden de kinderen van deze ouders/verzorgers niet uitgesloten van deelname aan de activiteiten, er is schoolbreed gewoon iets minder geld om uit te geven aan culturele activiteiten. Het belang van deelname is groot voor de algemene ontwikkeling van leerlingen, daarnaast hebben ze niet gekozen voor de financiële omstandigheden waarin ze geboren zijn.

Bij buro CiST (Cultuur in Scholen Tilburg) heb ik met collega's van andere scholen uit Tilburg de cursus 'cultuurcoördinator' gevolgd om mijn netwerk te vergroten en inzicht te krijgen in de netwerken die je kunt aanspreken als cultuurcoördinator. Buro CiST organiseert één keer per jaar de Presentatiedag VO: bedrijven die workshops aanbieden presenteren zich daar aan collega's van scholen die samenwerken met buro CiST, zo kunnen we kennis maken met het vernieuwde aanbod voor het volgende schooljaar en wordt ons netwerk steeds iets groter. Buro CiST schakel ik ook in voor hulp bij organisatie van de Cultuurdag. We kiezen samen de workshops die we willen aanbieden aan de leerlingen, zij legt de eerste contacten met de workshopmensen, daarna kunnen de workshopmensen contact met mij opnemen als ze specifieke vragen hebben over de locatie of materialen.

Ik zal nu een korte beschrijving geven van de activiteiten die onder mijn verantwoordelijkheid vallen, waarbij de Cultuurdag verderop in dit onderzoek uitgebreider aan bod gaat komen omdat het een specifiek onderdeel van mijn onderzoek vormt.

Als eerste 'Tilburg's got Talent!

Dit is een wedstrijd tussen 5 à 6 scholen in Tilburg, waarbij we leerlingen uit de onderbouw een podium bieden om hun talenten te laten zien op het gebied van zang, dans, toneel, film etc.

Hoewel het een wedstrijd is ligt daar niet de nadruk op, dat leerlingen iets kunnen winnen is voor hun leuk maar het gaat om het meedoen.

Promotie en enthousiasmeren van leerlingen uit de onderbouw is erg belangrijk, dit doen we door de mentoren te vragen er aandacht aan te besteden tijdens het mentoreur, door posters op te hangen en het laten zien van filmpjes van deelnemers van voorgaande jaren. Als leerlingen zich hebben opgegeven mogen ze samen oefenen om hun act zo leuk mogelijk te maken, hiervoor huren we soms workshopmensen in die de leerlingen in dit proces kunnen begeleiden.

Van iedere deelnemende school mogen twee acts meedoen in de grote finale die nu al voor de derde keer gehouden gaat worden in de grote zaal van Poppodium 013 in Tilburg. Dat is voor veel leerlingen de kers op de taart, optreden in 013!

Het project 'ik pik dit niet meer'.

Leerlingen leren tijdens dit project over de gevolgen van winkeldiefstal.

Het initiatief tot ontwikkeling van dit project kwam bij de gemeente en de winkeliersvereniging Binnenstad vandaan, zij waren de sponsor. Waren inderdaad want de gemeente heeft de geldkraan dichtgedraaid en dat vind ik persoonlijk erg jammer. Hoewel het project niet heel erg duur is per klas, is het beschikbare geld op school al anders verdeeld waardoor wij het project niet meer kunnen aanbieden.

Toen het nog draaide was de opbouw als volgt: tijdens een mentoruur de starter, worden de groepjes ingedeeld en krijgen leerlingen tijd voor een brainstorm over het onderwerp.

Als het project echt start hebben leerlingen vier lessen de tijd om gemaakte foto's en posters tot een filmpje te verwerken. Leerlingen waren erg creatief, sommigen hebben zelfs mogen filmen in een rechtszaal, op het politiebureau of in een politieauto. Leerlingen uit leerjaar 2, 3 en 4 werd gevraagd uit de winnende filmpjes van iedere klas de schoolwinnaar te kiezen, hierdoor werd schoolbreed de aandacht gevestigd op de gevolgen van winkeldiefstal. Het goede daarvan was dat leerlingen die in voorgaande jaren aan het project hadden deelgenomen zagen dat de filmpjes steeds beter werden en wilden dat zij eraan gedacht hadden om bijvoorbeeld in de rechtszaal te gaan filmen!

Het project heeft op meerdere scholen in Tilburg gedraaid, iedere school kiest een winnend filmpje en uit die winnende filmpjes wordt tijdens 'Tilburg's got Talent' de grote winnaar bekend gemaakt.

Op initiatief van de gemeente wordt er nu een project ontwikkeld over zwerfvuil, wederom gesponsord door de gemeente. De opzet zou hetzelfde zijn als het project 'ik pik dit niet meer'. Leerlingen maken foto's en posters, verwerken dit tot een filmpje en leren op die manier wat de gevolgen van zwerfvuil zijn en wat zij eraan kunnen doen. Door de filmpjes te laten beoordelen door leerlingen van leerjaar 1 en 2 kun je deze leerlingen bewust maken van de gevolgen van zwerfvuil. De pilot is dit jaar bij ons op school gegeven.

De Culturele Ladekast. (10), vanaf schooljaar '15 / '16.

Dit is een doorlopende leerlijn cultuureducatie en kent drie onderdelen:

- Het basismodel dat berust op een theoretisch kader.
- Een raamwerk waarin de algemene leerdoelen staan beschreven, en een uitwerking daarvan voor de verschillende kunst disciplines.
- Het programma van activiteiten dat elke school zelf ontwikkelt, deels in samenwerking met lokale culturele instellingen en aanbieders.

Voor de beeldvorming gebruiken we de metafoer van de Culturele Ladekast: een kast met lades die een school per leerjaar en per cultureel vermogen met culturele activiteiten vult. De keuzes die zij daarbij maakt voor kunst disciplines, voor culturele samenwerkingspartners en voor eventuele verbinding met andere schoolvakken en buitenschoolse activiteiten, bepalen de inhoud van de lades en daarmee de culturele loopbaan van de leerling.

(10) <http://www.cultuurstation.nl>

Mijn taak als cultuurcoördinator is erg leuk, interessant en uitdagend. Leuk en interessant omdat er zoveel moois en goeds op het gebied van cultuureducatie aangeboden wordt dat ik vaak zou willen dat het beschikbare budget vele malen groter was dan het is om onze leerlingen nog meer aan te kunnen bieden. Helaas is dat niet zo en dan is het een uitdaging om het beschikbare geld zo goed mogelijk in te zetten en er zoveel mogelijk uit te halen voor onze leerlingen.

Wij hebben het geluk dat er in Tilburg een aantal opleidingen zijn met studenten die stageplekken zoeken waar ze (afstudeer-)projecten kunnen en mogen uitproberen. Daarnaast gaan we indien dat gevraagd wordt naar de scholen om daar voorstellingen te bekijken. Opleidingen waarvan wij studenten mogen ontvangen zijn o.a. de Fontys Hogeschool voor de Kunsten, het Factorium, het Conservatorium, de Sportopleiding en de MBO Theaterschool. Zo kunnen wij ons Culturele aanbod vergroten zonder het budget te overschrijden.

In het volgende deel van mijn onderzoek ga ik uitgebreid in op de Cultuurdag.

3.2 De Cultuurdag

Op school werd al jaren gepraat over het organiseren van een Cultuurdag, waarbij leerlingen workshops volgen en het geleerde aan elkaar presenteren. Ik was erover in gesprek geraakt met een collega en we besloten de dag gewoon te gaan organiseren, gewoon doen was ons motto. Dat hebben we geweten, want er komt veel bij kijken voor je voor 500 leerlingen workshops hebt gevonden en alle mensen ingeschakeld zijn die de dag tot een succes moeten gaan maken. Daarnaast is onze school klein waardoor niet alle workshops op school gegeven konden worden en hierdoor waren we genoodzaakt creatief te denken.

Gelukkig heb ik buro CiST altijd kunnen inschakelen voor informatie, advies en begeleiding bij de organisatie van de Cultuurdag. Zij hebben contact met veel externen en nemen daardoor een stuk van de organisatie op zich, met name het contact met de workshopmensen in de aanloop naar de Cultuurdag. Mijn taak is het kiezen van de workshops, de communicatie op school met collega's, inschrijfbrieven voor de leerlingen, de indeling van de leerlingen bij een workshop, communicatie naar ouders over de Cultuurdag, en tijdens de Cultuurdag ben ik het aanspreekpunt voor alle externen en verantwoordelijk voor het goed verlopen van de dag.

Tijdens het organiseren van de Cultuurdag is het belangrijk om de vaardigheden en doelen die we aan de Cultuurdag hebben gekoppeld in gedachten te houden, dit zijn de volgende:

- leren samenwerken,
- omgaan met verschillen,
- jezelf presenteren,
- omgaan met spanning en druk,
- zelfvertrouwen,
- integratie,
- verantwoordelijk zijn voor jezelf en voor elkaar,
- sociale vorming

Omdat de Cultuurdag in de week voor de herfstvakantie wordt gehouden en de leerlingen uit leerjaar 1 nog maar net op school zijn begonnen hebben we besloten dat de leerlingen van klas één en twee gemengd deelnemen aan de workshops, zo leren de onderbouwleerlingen elkaar kennen. Op die manier proberen we de sociale veiligheid van onze brugklassers zoveel mogelijk te bewaken.

De leerlingen uit de onderbouw kunnen kiezen uit een gevarieerd aanbod van workshops: dans, djembé, theatergrime, tatoeages, een film maken, graffiti etc. Sinds twee jaar mogen leerlingen tijdens een mentoruur aangeven bij welke workshop ze het liefst ingedeeld willen worden. Als de voorkeur van teveel leerlingen uitgaat naar één bepaalde workshop vinden leerlingen het over het algemeen geen probleem om aan een andere workshop deel te nemen als ze met een vriend(-in) worden ingedeeld bij die andere workshop. Tijdens dat mentoruur is er dan in principe een indeling van die klas gemaakt, uiteindelijk moet ik de indelingen van alle onderbouw klassen combineren en kan het door het aantal ingedeelde leerlingen bij een workshop voorkomen dat ik moet gaan schuiven omdat er maximaal 20 leerlingen kunnen deelnemen aan een workshop.

Meestal kan ik hierover zelf beslissen, soms moet ik met de betreffende mentor overleggen welke leerlingen we verplaatsen. Dansworkshops worden gegeven bij het Factorium op twee minuten loopafstand van onze school omdat daar de ruimtes groot genoeg zijn en er speciaal voor ingericht zijn. Leerlingen die een workshop volgen bij het Factorium volgen houden daar ook pauze en komen net voor de presentaties terug naar school. De overige workshops worden op school aangeboden.

Leerlingen volgen 2 uur een workshop met daartussen een pauze, aan het eind van de dag presenteren alle groepen in de gymzaal aan elkaar wat ze die dag geleerd hebben. Dat vinden sommige leerlingen erg spannend, maar gelukkig zien we ook dat de rest van de groep deze leerlingen geruststelt en indien nodig neemt de mentor of ik de betreffende leerling even apart voor een gesprekje.

Er zijn workshops die we ieder jaar aanbieden omdat leerlingen deze erg leuk vinden, maar ook omdat het prettig is om een deel van de workshopmensen die weten hoe het bij ons op school werkt in huis te hebben. Zij kunnen de 'nieuwe' workshopmensen vertellen hoe ze onze leerlingen het beste kunnen benaderen, zij zijn enthousiast over onze leerlingen en over de bereidheid van onze leerlingen om te leren en deel te nemen aan de workshops. Er zijn workshopmensen die zich na de Cultuurdag alweer verheugen op de volgende en dat is een groot compliment voor onze leerlingen!

Soms blijkt een workshop niet geschikt voor onze leerlingen te zijn, hetzij door het aanbod of de persoon die de workshop geeft. Dat is erg spijtig voor de leerlingen en het komt gelukkig maar zelden voor, ervaring van de organisatoren speelt hierin natuurlijk een belangrijke rol.

De leerlingen van leerjaar 3 bezoeken een museum.

De afgelopen jaren is de inhoud regelmatig veranderd: een bezoek aan museum de Pont, het Textielmuseum of Vincents Tekenlokaal in Tilburg met aansluitend een workshop in dat museum.

We hebben het museumbezoek ook wel eens gecombineerd met een workshop dans of fotografie op een andere locatie, of een museumbezoek en een rondleiding in Poppodium 013, Theaters Tilburg of het Conservatorium.

Dit schooljaar is leerjaar 3 met de bus naar Rotterdam gegaan voor een bezoek aan de Kunsthal en het Boijmans van Beuningen, tijdens een stadswandeling door Rotterdam hebben leerlingen foto's gemaakt van gebouwen die zij mooi, lelijk of interessant vonden. Deze konden dan tijdens de volgende CKV-lessen gebruikt worden voor een opdracht.

Leerlingen leerjaar 3 hoefden niet te presenteren, er volgde wel een evaluatie over de dag tijdens een CKV-les.

Voor de leerlingen van leerjaar 4 hebben we de laatste twee jaar de Coach Heroes in mogen schakelen: een groep mensen, min of meer bekende Nederlanders die workshops op scholen door heel Nederland verzorgen. Zo hebben wij o.a. al deelnemers van So You Think You Can Dance, een styliste van BN-ers en Robbie Pardoel mogen verwelkomen. Voor onze leerlingen en collega's een erg leuke ervaring! De Coaches verzorgen in de pauze een spetterend optreden voor alle leerlingen die workshops op school volgen, waarin hun specialisme duidelijk wordt. De leerlingen van leerjaar 4 worden flink uitgedaagd om tijdens de workshop het beste uit zichzelf te halen, zodat ze aan het eind van de dag een geweldige

presentatie aan de andere leerlingen van leerjaar 4 kunnen laten zien. Daarna is er voor leerlingen nog de mogelijkheid om met de Coaches op de foto te gaan.

Het concept is goed en werkt, ieder jaar evalueren collega's de Cultuurdag, ieder jaar is er voor leerlingen een evaluatiemoment met de mentor en ieder jaar wordt er nagedacht over de opzet van de dag.

Zoals ik eerder vermeldde wordt de Cultuurdag betaald uit de Vrijwillige Ouderbijdrage en het hele beschikbare budget is daarna op. Om het voortbestaan van de Cultuurdag te verantwoorden wilde ik dit jaar, ook in het kader van mijn onderzoek, de beleving van de Cultuurdag schriftelijk afnemen door middel van een vragenlijst.

Voor de onderbouw, leerjaar drie en leerjaar vier heb ik de vragenlijsten in september geschreven tijdens de start van mijn onderzoeksperiode. Als ik nu naar de vragenlijsten kijk zie ik dat sommige vragen niet optimaal opgesteld zijn en zou ik woorden als soms of veel niet meer gebruiken. Aangezien de Cultuurdag in de week voor de herfstvakantie gehouden werd, wilde ik de vragenlijst ook in die week afnemen omdat de dag dan nog heel vers in het geheugen van de leerlingen zat.

4.1 Aanpak

Onderdeel:

- Wat is cultuureducatie?
Deze vraag heb ik beantwoord door middel van literatuuronderzoek.

Onderdeel:

- Waarom is cultuureducatie belangrijk?
Deze vraag heb ik beantwoord door middel van literatuuronderzoek.
- Hoe kan cultuureducatie het beste aangeboden worden, als we kijken naar de werking van het puberbrein?
Deze vraag heb ik beantwoord door middel van literatuuronderzoek.
- Hoe kunnen we het gebruik van de CJP-pas door leerlingen optimaliseren?
Deze vraag heb ik beantwoord door middel van literatuuronderzoek.

Onderdeel:

- Wat zijn de resultaten en de opbrengsten van de Cultuurdag?
Deze vraag heb ik beantwoord door middel van:
 - Het afnemen van een enquête:
 - * In leerjaar 1 is de vragenlijst ingevuld door 81 leerlingen (niet in klas 1D), in leerjaar 2 ingevuld door 128 leerlingen.
 - * In leerjaar 3 is de vragenlijst ingevuld door 132 leerlingen.
 - * In leerjaar 4 is de vragenlijst ingevuld door 106 leerlingen.
 - Alle leerlingen hebben de dag na de Cultuurdag tijdens één lesuur de vragenlijst ingevuld.
 - Het inventariseren van de antwoorden:
 - * Een collega heeft alle vragenlijsten 'geturfd'.
 - De antwoorden opdelen in categorie 'resultaten' en 'opbrengsten'.
 - Het daaraan verbinden van conclusies en aandachtspunten.

Onderdeel:

- Wat biedt ieder vak op 2College Jozefmavo aan?
Deze vraag heb ik beantwoord door collega's schriftelijk te bevragen naar het aanbod van cultuureducatie binnen hun vakgebied. Echter beperkt tot de onderdelen waarbij een eindproduct door de leerlingen zelf gemaakt wordt.

Onderdeel:

- Wat is, volgens leerlingen, de opbrengst van onze culturele activiteiten?
Deze vraag heb ik beantwoord door: 2 focusgroepen met leerlingen uit leerjaar 1, 2 en 3 hebben een vragenlijst beantwoord. Zij zijn op dinsdagmiddag in een lokaal bij elkaar gaan zitten.

Het verzamelen van data voor mijn onderzoek bestaat uit 3 delen:

- * Een enquête over de Cultuurdag ingevuld door alle leerlingen.
 - * Data van collega's over huidige aanbod cultuureducatie op 2College Jozefmavo
 - * Een vragenlijst over cultuuronderwijs, in focusgroepjes beantwoord door leerlingen.
- Hieruit heb ik conclusies getrokken die ik kan koppelen aan de hoofdvraag zoals die door de schoolleiding gesteld is: 'Waaraan kan de schoolleiding van 2College Jozefmavo zien dat het team cultuureducatie belangrijk vindt?'
- Dit zijn grotendeels ook de conclusies over mijn onderzoek.

4.2 Het maken van de vragenlijsten over de Cultuurdag

Tijdens het maken van de vragenlijsten heb ik rekening gehouden met alle aspecten die mij op dat moment relevant leken en die het invullen van de vragenlijst positief of negatief zouden kunnen beïnvloeden.

Tabel 1: Overwegingen bij het maken van de vragenlijsten over de Cultuurdag voor leerjaar 1 t/m 4.

Overweging	Getoetst bij	Motivatie voor de actie	Mogelijke risico's	Keuze
Wel of niet anoniem laten invullen?	Mijn vestigings-directeur	Leerlingen zullen de vragenlijst serieuzer invullen als hun naam erboven staat.	Een klein aantal leerlingen zou sociaal wenselijke antwoorden kunnen geven.	Niet anoniem laten invullen.
Mijn naam onderaan de vragenlijst	Mijn vestigings-directeur en twee collega's	Ook leerlingen die mij niet kennen weten dan voor wie ze de vragenlijst invullen.	- Een klein aantal leerlingen zou sociaal wenselijke antwoorden kunnen geven. - Een klein aantal leerlingen zou de vragenlijst bewust negatief of positief kunnen invullen.	Mijn naam wel onderaan de vragenlijst
Opbouw van de vragenlijst	Mentoren van de betreffende leerjaren en twee collega's onderbouw	Door een duidelijke opbouw: vragen over de workshop, vragen over de presentaties en algemene vragen is het voor de leerlingen een overzichtelijke vragenlijst geworden. Tussen de onderdelen zit een open vak. Met deze volgorde is de kans op eerlijke antwoorden van de leerlingen groot.	Als ik de vragenlijst begin met de vraag: 'had je zin in de dag toen je naar school kwam' en het antwoord was 'nee' zou dat de antwoorden op de rest van de vragen negatief kunnen beïnvloeden.	Gekozen voor een opbouw die duidelijk is en waarbij de kans op eerlijke antwoorden zo groot mogelijk is.
Opbouw van de vragenlijst leerjaar 3 en 4	Twee collega's bovenbouw	Leerjaar 3. Onderdelen: vragen per bezocht museum en algemene vragen Leerjaar 4. Onderdelen: vragen over de workshop, opbouw van de Cultuurdag en algemene vragen. Ook zit tussen elk onderdeel een open regel.	Leerjaar 4: Als leerlingen niet vanaf leerjaar 1 op deze school zitten kunnen ze een aantal vragen niet beantwoorden.	De vragen zijn wel gesteld, het percentage zij-instromers is erg klein.
Type vragen	Drie collega's en mijn begeleidster AOS-Tilburg	- De vragen zijn open en duidelijk gesteld, er was geen ruimte voor eigen interpretatie. - Bij sommige vragen is de vraagstelling aangepast.	Achteraf: Door woorden als veel of vaak te gebruiken, bleek later in mijn onderzoek dat er wel ruimte was voor eigen interpretatie!	De vragenlijsten worden niet opnieuw afgenomen.

Mijn aanwezigheid tijdens het invullen van de vragenlijst	Een collega	Ik was in geen enkele klas aanwezig tijdens het invullen van de vragenlijst.	Leerlingen zouden door mijn aanwezigheid beïnvloed kunnen worden bij het invullen.	Ik was in geen enkele klas aanwezig tijdens het invullen van de vragenlijsten
Het inventariseren van de vragenlijst	Een collega heeft alle vragenlijsten 'geturfd'.	Leerlingen zouden door mijn aanwezigheid beïnvloed kunnen worden bij het invullen.	Tijdens het verwerken heb ik gecontroleerd of de uitkomsten konden kloppen. Voorbeeld: als er 25 leerlingen in een klas zitten en er is op een vraag 33x antwoord gegeven, dan is er een fout gemaakt. Een aantal klassen heb ik zo opnieuw moeten turven.	

4.3 Het inventariseren van het aanbod cultuureducatie bij collega's

Bij het vragen om data aan collega's heb ik het volgende ter overweging meegenomen:

- De omschrijving van het begrip cultuureducatie moest kort en krachtig zijn, hiervoor heb ik de volgende omschrijving gebruikt:

Cultuureducatie is een beleidsterm die kunsteducatie, literatuureducatie, erfgoededucatie en media-educatie omvat. Het verwijst naar zowel onderwijs met, als onderwijs over kunst, literatuur, cultureel erfgoed en media.

In het voortgezet onderwijs verdiepen en verbreden leerlingen hun kennismaking met kunstzinnige en andere culturele uitingen. Centraal staat het verkennen en exploreren van de eigen **productieve** mogelijkheden.

- Een korte toelichting met betrekking tot mijn vraag:

Om mijn onderzoek klein genoeg te kunnen houden wil ik graag dat jullie je beperken tot wat leerlingen zelf maken (produceren). Het gaat mij om het eindproduct, niet de tussenstappen / de weg ernaar toe.

- De vraag zelf, met als toelichting een paar voorbeelden:

Ik zou graag van jullie willen weten hoe jullie invulling geven aan cultuureducatie binnen jullie vak(-gebied) in leerjaar 1, 2, 3, en 4.

Voorbeelden hiervan:- zelf een gedicht of verhaal schrijven (niet het vertalen ervan).

- een tekenopdracht met een cultureel thema.

4.4 Het maken van de vragenlijst voor leerlingen over het aanbod cultuureducatie

Ik heb een vragenlijst gemaakt die leerlingen in 2 focusgroepjes hebben beantwoord. De focusgroepjes bestaan uit 5 leerlingen van leerjaar 1 t/m 3, leerjaar 4 kon ik helaas niet bevragen vanwege de examenperiode. Daarnaast hebben 5 leerlingen uit de leerlingraad de vragenlijst individueel thuis beantwoord.

Tabel 2: Overwegingen bij het maken van de vragenlijst over het aanbod cultuureducatie.

Overweging	Getoets bij	Motivatie voor de actie	Mogelijke risico's	Keuze
Uiterlijk van de vragenlijst	Collega's	Ik wilde geen standaard enquête afnemen, maar het uiterlijk van de vragenlijst aantrekkelijker maken voor leerlingen.	Leerlingen zouden het uiterlijk van de vragenlijst kinderachtig kunnen vinden.	Gekozen voor het aantrekkelijk eruit laten zien van de vragenlijst.
Schriftelijk of mondeling afnemen van de vragenlijst	Collega's	Door te praten over de onderwerpen kunnen leerlingen uitgebreider antwoord geven.	Sluiten ze aan bij het antwoord dat gegeven is, of durven ze voor hun eigen mening uit te komen?	Mondeling
Open of gesloten vragen	Collega's	Door het stellen van open vragen in een focusgroep zullen leerlingen verder in discussie gaan.	Sluiten ze aan bij het antwoord dat gegeven is, of durven ze voor hun eigen mening uit te komen?	Open vragen
Focusgroep per leerjaar of leerlingen uit verschillende leerjaren bij elkaar?	Collega's	Door leerlingen per leerjaar in een focusgroep te plaatsen, kan ik kijken of de antwoorden uitgebreider worden naarmate leerlingen in een hoger leerjaar zitten.	Opbrengst kan tegenvallen door leerlingen per leerjaar bij elkaar te zetten.	Focusgroep per leerjaar.

5.1

Tabel 3: Resultaten van de leerling-enquête over de Cultuurdag, leerjaar 1 en 2.

Antwoorden zijn percentages (%) voor leerjaar 1, 2 en de onderbouw.

In leerjaar 1 ingevuld door 81 leerlingen (niet in klas 1D), in leerjaar 2 ingevuld door 128 leerlingen.

Kolom 'W': weet ik niet

Vraag	Leerjaar 1			Leerjaar 2			Onderbouw		
	Ja	Nee	W	Ja	Nee	W	Ja	Nee	W
1 Zat je bij een vriend(-in) in de groep?	74	22	4	98	2	---	89	10	1
2 Was het een leuke groep?	69	16	15	94	5	1	89	9	2
3 Kende je veel leerlingen uit je groep?	57	33	10	66	30	4	63	31	6
4 Heb je nieuwe leerlingen leren kennen?	52	37	11	57	30	13	55	33	12
5 Heb je iets geleerd van andere leerlingen?	41	48	11	38	55	7	39	53	8
6 Heb je iets geleerd over samenwerken?	65	22	13	55	37	8	59	31	10
7 Heb je iets geleerd van de workshopleider?	85	14	1	92	7	1	89	10	1
8 Heb je iets geleerd van de workshop?	74	22	4	86	11	3	81	15	4
9 Heb je in de pauze met leerlingen gepraat over hun workshop?	72	28	---	71	27	2	71	28	1
10 Heb je in de pauze over jouw workshop gepraat?	68	30	2	71	25	4	70	27	3
11 Had je liever bij een andere workshop gezeten?	49	40	11	45	34	21	47	36	17
12 Vond je de presentaties van de andere groepen leuk?	86	5	9	76	12	12	80	9	11
13 Denk je dat de andere groepen jullie presentatie leuk vonden?	56	19	25	48	30	22	51	25	24
14 Vond je het spannend om wat je geleerd hebt te presenteren?	46	37	17	51	40	9	49	39	12
15 Vond je jouw presentatie leuk?	63	20	17	63	20	17	63	20	17
16 Vond je het zinvol om te presenteren?	49	35	16	52	31	17	50	33	17
17 Heeft de mentor goed uitgelegd wat je deze dag zou gaan doen?	86	10	4	76	19	5	80	15	5
18 Had je er zin in toen je 's morgens naar school kwam?	81	6	13	77	13	10	79	11	10
19 Heb je de optredens in de kleine pauze gezien?	64	17	19	73	21	6	69	20	11
20 Vond je de optredens leuk?	58	19	23	74	13	13	68	15	17
21 Was het een gezellige dag?	72	19	9	91	6	3	84	10	6
22 Passen de workshops waaruit je kon kiezen bij jullie leeftijd?	65	23	11	84	5	11	77	12	11
23 Ieder schooljaar is er een Cultuurdag, moet die blijven?	81	15	4	91	4	5	88	8	4
24 Wil je meedenken over cultuur- onderwijs op de Jozefmavo?	37	35	28	41	37	22	40	36	24

Resultaten en opbrengsten van de Cultuurdag leerjaar 1 en 2 (Onderbouw).

Hiervoor gebruik ik de kolom Onderbouw.

De vragenlijst voor klas 1 en 2 (onderbouw) is opgedeeld in drie groepen:

Vragen 1 t/m 11 gaan over de workshops

Vragen 12 t/m 16 gaan over de presentaties

Vragen 17 t/m 24 zijn algemene vragen.

Ervaringen van de leerlingen:

Vragen 1 t/m 3, 9 en 10

Deze serie vragen gaat over de workshop:

Het merendeel van de leerlingen geeft aan dat ze bij een vriend / vriendin in de groep zaten, dat het een leuke groep was en dat ze al leerlingen kenden uit de groep.

Ongeveer de helft geeft aan dat ze al leerlingen uit de groep kenden.

Bijna driekwart van de leerlingen heeft in de pauze over de workshops gepraat.

Vragen 12 t/m 16

Deze serie vragen gaat over het presenteren:

Het merendeel van de leerlingen vond de presentatie van zijn / haar eigen groep leuk en vond het leuk om de presentaties van de andere groepen te zien. De helft van de leerlingen denkt dat de andere groepen hun presentatie leuk vonden. De helft van de leerlingen vindt het presenteren spannend en zinvol.

Vragen 17, 19, 20 en 22

Deze serie vragen bevat algemene vragen over de Cultuurdag:

Het merendeel van de leerlingen vindt dat de mentor goed heeft uitgelegd wat de Cultuurdag inhoudt. Tweederde van de leerlingen heeft in de pauze gekeken naar de optredens en vond de optredens leuk. Ruim tweederde van de leerlingen geeft aan dat de workshops goed bij hun leeftijd passen.

Opbrengsten:

Vragen 4 t/m 8

Deze serie vragen gaat over de workshop:

Iets meer dan de helft van de leerlingen heeft nieuwe leerlingen leren kennen.

Ruim één derde heeft iets geleerd van andere leerlingen.

Ruim de helft heeft iets geleerd over samenwerken.

Het merendeel van de leerlingen heeft iets geleerd van de workshopleider en de workshop.

Vraag 15

Deze serie vragen gaat over het presenteren:

Twee derde van de leerlingen vond de presentatie van de eigen groep leuk.

Vragen 18, 21 en 24

Deze serie vragen bevat algemene vragen over de Cultuurdag:

Het merendeel van de leerlingen had zin in de dag toen ze naar school kwamen, vond het een gezellige dag en vindt dat de Cultuurdag ieder jaar gehouden moet worden. Ruim een derde van de leerlingen geeft aan dat ze mee zouden willen denken over cultuuronderwijs op 2College Jozefmavo.

5.2

Tabel 4: Resultaten van de leerling-enquête over de Cultuurdag, leerjaar 3

Percentages (%) leerjaar 3.

De vragenlijst is ingevuld door 132 leerlingen.

Vraag	Ja	Nee	Weet ik niet
1 Was het je 1 ^{ste} bezoek aan de Kunsthall ?	90	9	1
2 Vond je de James Bond-expositie interessant?	57	38	5
3 Heb je wel eens een James Bond-film gezien?	61	35	4
4 Herkende de items van de expositie?	47	49	4
5 Waren er items die je mee naar huis had willen nemen?	57	39	4
6 Was het bezoek lang genoeg?	85	13	2
7 Ben je nog naar een andere expositie gaan kijken in de Kunsthall?	42	48	10
8 Was het je 1 ^{ste} bezoek aan het Boijmans van Beuningen ?	86	11	3
9 Vond je de expositie 'the future of fashion is now' interessant?	51	42	7
10 Waren er slimme oplossingen voor mode bedacht?	30	42	28
11 Was de kleding die tentoongesteld werd mooi?	49	41	10
12 Denk je dat je nu (voorlopig) anders naar kleding kijkt?	71	22	7
13 Ben je nog naar een andere expositie gaan kijken in het Boijmans van Beuningen?	53	40	7
14 Heb je tijdens de wandeling genoeg foto's kunnen maken?	54	36	10
15 Was dit een goede invulling van de Cultuurdag klas 3?	59	26	15
16 Zou het anders moeten?	48	35	17
17 Zou het anders kunnen?	80	9	11
18 Zou je erover mee willen denken met een groepje leerlingen?	42	44	14

Resultaten en opbrengsten van de Cultuurdag leerjaar 3

De vragenlijst voor leerjaar 3 is opgedeeld in vier delen:

Vragen 1 t/m 7 gaan over het bezoek aan de Kunsthal.

Vragen 8 t/m 13 gaan over het bezoek aan het Boijmans van Beuningen.

Vraag 14: voorbereiding op de volgende CKV-les.

Vragen 15 t/m 18 zijn algemene vragen.

Ervaringen van leerlingen:

Vragen 1 t/m 7

Voor het merendeel van de leerlingen was dit het eerste bezoek aan de Kunsthal,

Ongeveer de helft van de leerlingen heeft wel eens een James Bond-film gezien,

herkende items uit de expositie en had wel een item mee naar huis willen nemen.

Het merendeel geeft aan dat het bezoek aan de Kunsthal lang genoeg was. Bijna de

helft van de leerlingen heeft ook andere exposities in de Kunsthal bekeken.

Vragen 8 t/m 13

Voor het merendeel van de leerlingen was dit het eerste bezoek aan het Boijmans van Beuningen.

Een derde van de leerlingen vindt dat er slimme oplossingen voor mode bedacht zijn, en de helft vond de tentoongestelde kleding mooi.

Iets meer dan de helft van de leerlingen heeft ook andere exposities in het Boijmans van Beuningen bekeken.

Vraag 14

Ruim de helft van de leerlingen heeft tijdens de wandeling genoeg foto's kunnen maken.

Vragen 15 t/m 17

Iets meer dan de helft van de leerlingen vindt dit een goede invulling van de

Cultuurdag, de helft geeft aan dat het anders moet en de meerderheid vindt dat het anders kan.

Opbrengsten.

Vraag 2 en 7

Iets meer dan de helft van de leerlingen vond de expositie interessant, bijna de helft

van de leerlingen is nog naar een andere expositie gaan kijken in de Kunsthal.

Vragen 9, 12 en 13

De helft van de leerlingen vond de expositie interessant, twee derde geeft aan dat ze

(voorlopig) anders naar mode kijken. De helft van de leerlingen is nog naar een

andere expositie gaan kijken in het Boijmans van Beuningen.

5.3

Tabel 5: Resultaten van de leerling-enquête over de Cultuurdag, leerjaar 4

Percentages (%) leerjaar 4.
Ingevuld door 106 leerlingen.

Vraag	Ja	Nee	Weet ik niet
Over de Cultuurdag klas 4:			
1 Was je ingedeeld bij jouw 1 ^{ste} keus workshop?	51	47	2
2 Heb je iets van de workshop geleerd?	46	44	10
3 Heb je nieuwe leerlingen leren kennen?	29	66	5
4 Heb je in de pauze over de workshop gepraat?	62	31	7
5 Heb je in de kleine pauze gekeken naar de optredens van de Coach Heroes?	96	3	1
6 Vond je het spannend om te presenteren?	7	83	13
7 Vind je het zinvol dat iedereen moet presenteren?	23	54	13
8 Vond je het een leuke dag?	64	25	11
Opbouw Cultuurdag klas 1 t/m 4			
9 Is deze opbouw goed?	76	14	10
10 Is deze opbouw logisch?	64	26	10
11 Is deze opbouw eerlijk?	55	34	11
12 Zou het anders moeten?	34	52	14
13 Zou het anders kunnen?	67	18	15
14 Zou je er over mee willen denken met een groepje leerlingen?	14	76	10
15 Tips: <ul style="list-style-type: none"> - Klas 4 meer keuzes geven. - Leerlingen klas 1, 2 en 4 mengen. - Klas 4 museum, klas 3 Coach Heroes. - Leerlingen indelen bij de workshop 1ste keus. - Als leerlingen een keuze aan mogen geven moeten ze daar ook ingedeeld worden, meer tijd besteden aan de groepsindeling. - Klas 3 ook op school en meer verschillende workshops. - Per leerjaar alleen aan elkaar laten presenteren. - Iets anders doen. 			

Resultaten en opbrengsten van de Cultuurdag leerjaar 4

De vragenlijst voor leerjaar 4 is opgedeeld in vier delen:

Vragen 1 t/m 8 gaan over de Cultuurdag.

Vragen 9 t/m 14 gaan over de opbouw van de Cultuurdag leerjaar 1 t/m 4.

Vraag 15 tips voor mij als Cultuur Coördinator.

Ervaringen van leerlingen:

Vragen 1, 4 t/m 7

De helft van de leerlingen was ingedeeld bij hun 1ste keus workshop en ruim de helft heeft in de pauzes over hun workshop gepraat.

Bijna alle leerlingen hebben in de pauze naar de optredens gekeken.

Een klein deel van de leerlingen vindt het spannend om te presenteren en een kwart vindt het zinvol om te presenteren.

Vragen 9 t/m 14

Het grootste deel van de leerlingen vindt deze opbouw goed, logisch en eerlijk. Een derde vindt dat het anders moet en tweederde vindt dat het anders kan. Een klein deel geeft aan dat ze hierover willen meedenken.

Vraag 15

Een derde van de leerlingen heeft een tip opgeschreven.

Opbrengsten:

Vragen 2, 3 en 8

Ongeveer de helft heeft iets van de workshop geleerd.

Eenderde van de leerlingen heeft nieuwe leerlingen leren kennen.

Tweederde van de leerlingen vond het een leuke dag.

5.4 Conclusies over de Cultuurdag leerjaar 1 t/m 4

Leerjaar 1 en 2:

Vragen 1 t/m 11

Het is bijzonder dat de percentages hier zo positief uitvallen omdat de Cultuurdag in de week voor de herfstvakantie gehouden wordt en de leerlingen uit klas 1 dan nog maar net op onze school zitten.

Uit de percentages blijkt dat leerlingen in een leuke groep zaten, dat leerlingen iets geleerd hebben van de workshop en de workshopleider en dat er in de pauze gepraat wordt over de workshops.

Vragen 12 t/m 16

Leerlingen vinden het leuk om de presentaties van de andere groepen te zien, ze vinden het echter spannend om zelf te presenteren en de helft geeft aan dat ze het zinvol vinden om te presenteren.

Vragen 17 t/m 24

Uit deze antwoorden blijkt dat er zowel bij de leerlingen als bij de collega's voldoende draagvlak voor behoud van de Cultuurdag is.

Uit deze antwoorden blijkt dat leerlingen een positief gevoel hebben over de Cultuurdag.

Leerjaar 3:

Voor het merendeel van de leerlingen was dit het eerste bezoek aan de Kunsthal. Het merendeel geeft aan dat het bezoek aan de Kunsthal lang genoeg was.

Voor het merendeel van de leerlingen was dit het eerste bezoek aan het Boijmans van Beuningen.

Ruim de helft van de leerlingen heeft tijdens de wandeling genoeg foto's kunnen maken.

Iets meer dan de helft van de leerlingen vindt dit een goede invulling van de Cultuurdag, bijna de helft geeft aan dat het anders moet.

Leerjaar 4:

Vragen 1 t/m 8

De helft van de leerlingen was ingedeeld bij de workshop die hun voorkeur had en heeft iets geleerd van de workshop.

Maar weinig van deze leerlingen hebben nieuwe leerlingen leren kennen.

In de pauzes werd door veel leerlingen over de workshops gepraat en bijna alle leerlingen hebben de optredens in de kleine pauze gezien.

Maar een heel klein deel vond het spannend om te presenteren en een kwart geeft aan dat ze het zinvol vinden om te presenteren.

Ruim de helft van de leerlingen vond het een leuke dag.

Vragen 9 t/m 14

Driekwart van de leerlingen vindt de opbouw goed, ruim de helft vindt de opbouw logisch en eerlijk.

Een derde vindt dat het anders moet, tweederde vindt dat het anders kan.

Maar een klein deel van de leerlingen zou over de opbouw van de Cultuurdag mee willen denken.

5.5 Aandachtspunten van de Cultuurdag

Aandachtspunten onderbouw.

- Interessant om verder op in te gaan is het antwoord op de vraag: 'Had je liever bij een andere workshop gezeten?'
47% van de leerlingen heeft daar ja geantwoord. Daar kunnen een aantal redenen voor zijn:
 - Ze zaten niet bij de workshop waar ze het liefst aan hadden deelgenomen.
 - In de pauzes werd heel enthousiast verteld over andere workshops.
 - Tijdens de presentaties zagen ze workshops die ook heel leuk waren.
- De vraag: 'Vond je het zinvol om te presenteren' geeft een verdeeld antwoord: 50% van de leerlingen vindt het zinvol om te presenteren.
De presentaties zijn ieder jaar als we de Cultuurdag gaan voorbereiden een punt van discussie, maar zijn wel onderdeel van de doelen voor de Cultuurdag.

Aandachtspunten leerjaar 3

- Tijdens het gesprek met leerlingen wil ik van de leerlingen leerjaar 3 graag horen naar welke type museum hun voorkeur uitgaat. Wat willen ze zien? Op die manier hoop ik te bereiken dat meer leerlingen de exposities die ze gaan bezoeken interessant zullen vinden.
- Van collega's kreeg ik aan het einde van de dag terug dat leerlingen niet geleerd hebben om naar kunst te kijken. Hoe moet dat?
Hier zullen we tijdens de CKV-lessen als voorbereiding op de Cultuurdag meer aandacht aan moeten besteden.

Aandachtspunten leerjaar 4

- De tips die ik van leerlingen heb ontvangen zullen zeker bij het plannen van de volgende Cultuurdag meegenomen worden. Voor mij is de belangrijkste hoe we kunnen zorgen dat zoveel mogelijk leerlingen ingedeeld worden bij de workshop van hun eerste keus.

5.6 Aanbod cultuureducatie op 2College Jozefmavo.

Tabel 6: Resultaten van inventarisatie over cultuureducatie

Vak	Leerjaar	Wat bieden we aan?
Nederlands	1 t/m 3	Methode Nieuw Nederlands, paragraaf Fictie en Poëzie. Aan het einde van deze paragraaf moeten leerlingen bijvoorbeeld een gedicht lezen en aan de hand hiervan een creatieve verwerkingsopdracht maken. Ze krijgen hierbij de keuze uit een paar korte opdrachten. De cultuurproductie zit voornamelijk in deze opdrachten. Zo kan er gedacht worden aan het schrijven van een verhaal in verschillende perspectieven of het maken van een fotostrip.
	4	Methode Taallijnen: het herschrijven van verhaal in een hij/zij-perspectief tot een verhaal in het ik-perspectief van een van de hoofdpersonen.
Engels	4	Excursie Londen.
Frans	1	- plattegrond van hun slaapkamer waarbij ze in het Frans de namen van de meubels erbij schrijven. - Franse kerstkaarten - Eiffeltorentjes van karton maken
	2	- Franse kerstkaarten - posters van uitgeknipte kledingstukken/lichaamsdelen die ze opplakken op een poster en in het Frans de namen bijschrijven + bijvoeglijk naamwoorden - febr. 2015: Poster/Cartoon n.a.v. aanslag Charlie Hebdo - Franse film: Bienvenue chez les Ch'tis + leestekst over deze regio
	3	- Franse film: Bon Dieu + bijbehorende vragen - Franse film: Amélie + recensie hierover schrijven (in het NL's) - Franse muziek luisteren en hierbij vragen maken of gatenteksten invullen (vd songtekst) - Excursie Parijs
	4	Franse serie: Les Revenants - Franse muziek luisteren en hierbij vragen maken of gatenteksten invullen (vd songtekst)
Duits	1	Miniproject aan het einde van ieder hoofdstuk: maken van een poster of PowerPoint.
	1 t/m 3	Kerstkaarten maken. Film kijken en verslag schrijven.
	4	Boek lezen, film kijken, daarna opdrachten maken en een boekverslag schrijven.
Drama	1	Onderdeel: sociale media Leerlingen maken scènes waarin duidelijk wordt dat wat je via mail ventileert anders over kan komen dan bedoelt door chattekst te gebruiken in een face-to-face scene Onderdeel: assertiviteit Leerlingen maken scènes waarin laten zien wat een assertieve, een subassertieve en een agressieve oplossing is voor een situatie. Ook scènes waarin geoefend wordt om op een goede manier voor jezelf op te komen. Verschillen duidelijk maken tussen argumenteren en zeuren om iets voor elkaar te krijgen Onderdeel: Nee zeggen Leerlingen maken scènes waarin het voor het publiek duidelijk wordt hoe moeilijk het kan zijn om nee te zeggen.

		<p>Onderdeel: clownerie</p> <p>Leerlingen maken verschillende scènes rondom clownerie. Een scène waarin het herkennen en uitvergroten van emoties centraal staat, een scène waarin geoefend wordt in het contact maken met het publiek. Scènes waarin gelijktijdigheid en gelijkvormigheid zorgen voor een komisch effect</p> <p>Eigenlijk levert iedere les een soort van product op, de ene keer is het een dialoog, dan weer een non-verbale opdracht dan weer een echte scène met een duidelijk begin, midden en eind.</p> <p>In mijn lessen gebruik ik de 'producten' / cultuureducatie als middel om aan andere doelen gericht op sociaal emotionele ontwikkeling te werken.</p>
Verzorging	1	Poster maken over kledingstijlen en een poster over eetgewoonten. Master Chef: leerlingen koken in 2 groepen en serveren het eten aan elkaar.
	2	Posters maken over de onderwerpen seksuele voorlichting, voeding en zorgen voor jezelf. Externe ervaringsdeskundigen geven voorlichting over eetstoornissen en seksuele diversiteit (Embrace Pink)
Tekenen / Handvaardigheid (tekenen / handvaardigheid)	1 t/m 3	<ul style="list-style-type: none"> - De leerling leert eigen kunstzinnig werk, alleen of als deelnemer in een groep, aan derden te presenteren. - De leerling leert met behulp van visuele of auditieve middelen verslag te doen van deelname aan kunstzinnige activiteiten, als toeschouwer en als deelnemer. - Leerlingen gaan opzoek naar inspirerend beeldmateriaal en maken naar aanleiding van deze afbeeldingen verschillende ontwerpschetsen. In alle klassen presenteren ze het thema d.m.v. een werkstuk maar niet mondeling.
	4	<ul style="list-style-type: none"> - De leerling leert eigen kunstzinnig werk, alleen of als deelnemer in een groep, aan derden te presenteren. - De leerling leert met behulp van visuele of auditieve middelen verslag te doen van deelname aan kunstzinnige activiteiten, als toeschouwer en als deelnemer. - Leerlingen gaan opzoek naar inspirerend beeldmateriaal en maken naar aanleiding van deze afbeeldingen verschillende ontwerpschetsen. In alle klassen presenteren ze het thema d.m.v. een werkstuk maar niet mondeling. <ul style="list-style-type: none"> - De kandidaat oriënteert zich op het belang van beeldende kunst en vormgeving in de maatschappij. - De kandidaat kan een relatie leggen tussen eigen beeldend werk en beeldend werk van anderen aan de hand van de aspecten van de voorstelling en van de vormgeving. - De kandidaat kan in beeldend werk van anderen de functionaliteit, de aspecten van de voorstelling, de vormgeving en de culturele en/of kunsthistorische context benoemen en toelichten.
Muziek	1	<ul style="list-style-type: none"> - Muziek bedenken (componeren) met behulp van bestaande bouwstenen. - Tekening maken waarbij een samenvatting van het verhaal centraal staat. Het verhaal wordt verteld door de muziek, waarbij de leerlingen de verschillende personages herkennen aan de hand van verschillende thema's. - Een tekening maken van een fantasie-instrument waaruit blijkt of leerlingen hebben begrepen op welke manieren er geluid gemaakt kan worden op een instrument. - Een scène (toneelstukje) bedenken die ze twee keer achter elkaar moeten spelen met het groepje, met in de tweede keer een variatie. - Zelf een "level" verzinnen in een computerspel, waarbij niet alleen het verhaal bedacht wordt maar ook hoe het eruit ziet en hoe de muziek klinkt.

(Muziek)		- Met z'n tweeën ruimtemuziek componeren. Helemaal vrij verder, behalve dat er een motief in moet zitten wat ze ook zelf mogen bedenken.
	2	- Muziek bedenken (componeren) bij bestaand materiaal. - Een verhaal schrijven met een ontwikkeling erin. Daarna er muziek bij beschrijven zonder het te spelen. - Maak bij verschillende plaatjes de muziek dmv keuzes waardoor filmmuziek ontstaat als de plaatjes achter elkaar gezet worden. - Werken met de cd-rom: componeerssoftware. Verschillende componeeropdrachten waarbij gewerkt wordt met bestaand en zelf gemaakt materiaal. Er wordt zeker een eigen product gemaakt. - Het improviseren tijdens een liedje dmv trail & error, net zolang totdat je tevreden bent over het zelf bedachte eind resultaat.
Lichamelijke opvoeding	1 en 2	Dansles Streetdance. Sportdag. Vrijwillige deelname aan: zaalvoetbal-, basketbal-, of schoolhockeytoernooi.
	3 en 4	Dansen: streetdance, sportgerelateerd en zelf een dans maken. Sportdag. Vrijwillige deelname aan: zaalvoetbal-, basketbal-, of schoolhockeytoernooi.
Rotondeles	1 t/m 3	Vakoverstijgende projectlessen, een blokkur per week, 8 à 9 lessen per thema. Bij ieder thema werken de leerlingen in groepjes naar een eindproduct, dit kan bijvoorbeeld een muurkrant, een spel over een zelf gekozen onderwerp of een introductiepakket voor nieuwe inwoners van Tilburg zijn.
CKV	3	1. Invullen cultureel zelfportret 2. Opdracht in Rotterdam bouwkunst 3. Folder maken Stad Met Smoel. (bouwkunst, foto-kunst, gebouwen in Tilburg) 4. Theateropdracht. Zelf een verhaal schrijven, tekeningen maken van een decor of een maquette bouwen, het ontwerpen van kleding (tekenen) en het maken van een toegangskaartje. 5. Nederlandse kunst makers. Oriëntatie: wie zijn eigenlijk allemaal kunst- en cultuurmakers in Nederland? Wie zorgen voor cultuur? 6. Filmopdracht: The Bucketlist. Vragenlijst en het nadenken en maken van je eigen bucketlist. 7. Deelname aan de cultuurdag.
Mens en Maatschappij	1 en 2	Brief schrijven over slavernij. Stamboom maken over de familie + tijdlijn over je eigen leven. Eigen leefregels schrijven. Film Titanic kijken + PowerPoint of poster maken + inlevingsverhaal schrijven. Presentatie geven over een voor de leerling belangrijk voorwerp dat ze van thuis hebben meegenomen.
	2	Bezoek aan de moskee, de synagoge en een kerk
Aardrijkskunde	3 en 4	Het betreft hier praktische opdrachten die passen binnen de 'Eigen Omgeving'. Per thema moeten leerlingen een individuele opdracht uitvoeren.
Geschiedenis	4	Historisch onderwerp. Aan de hand van een hoofdvraag maakt de leerling een werkstuk. - Excursie Londen.
Maatschappijleer	4	In het maatschappelijk werkstuk worden leerlingen uitgedaagd om een maatschappelijk vraagstuk uit te zoeken en daar hun eigen conclusies aan te verbinden. Op deze manier leren ze een stelling uit te werken en met argumenten tot een gefundeerde conclusie te komen.

Economie	4	Het samenstellen van een knipselmap aan de hand van door de docent vastgestelde onderwerpen. Ieder onderwerp wordt uitgewerkt tot een hoofdstuk.
Natuur/ Gezondheid/ Techniek	1	Excursie Burger's Zoo

5.7 Conclusies over het aanbod cultuureducatie op 2College Jozefmavo

Voor het schrijven van de conclusies over het aanbod heb ik besloten niet naar vaksecties te kijken, maar naar het totale aanbod.

- * Schoolbreed is er aandacht voor cultuureducatie.
- * Het aanbod zit niet alleen in de 'voorspelbare' vaklessen zoals drama, LO en tekenen/ handvaardigheid.
- * Het aanbod is zeer gevarieerd en de kerndoelen voor (kunst)- en cultuureducatie: produceren, presenteren, beleven, vastleggen en reflecteren komen aan bod.
- * Het mooie van de algemene vaardigheden voor Cultuureducatie (leren samenwerken, omgaan met verschillen, jezelf presenteren, omgaan met spanning en druk, zelfvertrouwen, integratie, verantwoordelijk zijn voor jezelf en voor elkaar en sociale vorming) is dat deze bij alle vakken en leergebieden op enig moment en vorm aan de orde komen.

5.8

Resultaten van de vragenlijst over de opbrengst van cultuureducatie (deel 1)

De vragenlijst bestaat uit 2 delen: deel 1 gaat over inventariseren en wat ze leren, pag 2 t/m 5. Deel 2 bevat meer algemene vragen.

Tabel 7: Inventariseren van de vakken

Onderdeel:	Doen we bij het vak:	In leerjaar
Een verhaal schrijven	Nederlands Mens en Maatschappij Drama Frans, Engels CKV	1 t/m 3 3
Dansen	Lichamelijke opvoeding Drama Muziek Rotondeles	1 t/m 3
Filmverslag schrijven	Duits, Engels, Frans Mens en Maatschappij, NatuurGezondheidTechniek CKV	1 t/m 3
Spel maken	Rotondeles Wiskunde Duits Economie Tekenen / handvaardigheid	1 en 2
Gedicht schrijven	Nederlands Engels Duits	1 t/m 3
Toneel spelen	Drama Muziek	1 en 2
Poster / muurkrant maken	Verzorging Rotondeles Mens en Maatschappij Duits Frans Technologie Techniek Nederlands	1 t/m 3
Excursie	NatuurGezondheidTechniek Mens en Maatschappij Aardrijkskunde Frans	1 1 en 2 3 3

5.9

Tabel 8: Opbrengsten bij de verschillende onderdelen van cultuureducatie

Alle verschillende antwoorden die door leerlingen gegeven zijn, heb ik op volgorde van binnenkrijgen van de vragenlijsten geïnterviewd.

Onderdeel	Opbrengst
Een verhaal schrijven	Je leert hoe je een verhaal in goed Nederlands moet schrijven. Je leert formuleren, onder woorden brengen. Je leert leestekens goed te gebruiken. Je leert je fantasie te gebruiken.
Dansen	Je leert de volgorde van de pasjes en op de maat dansen. Je leert iets over de cultuur van een land.
Filmverslag schrijven	Je leert samenvatten. Je leert goed te onthouden wat je hebt gezien. Je leert anders naar dingen te kijken.
Spel maken	Je leert informatie te verzamelen. Je leert om goed te overleggen. Je leert samenwerken. Je leert om creatief te zijn / worden.
Gedicht schrijven	Je leert te rijmen / dichten. Je leert je gevoelens te uiten.
Toneel spelen	Je leert te acteren. Je zelfvertrouwen wordt groter. Je durft dan meer. Je leert te improviseren. Je leert samenwerken. Je leert hoe je houding kan overkomen.
Excursie	Je leert je fatsoen te houden. Je leert over de achtergrond.

5.10 Resultaten van de vragenlijst (deel 2)

Vragen van pag. 6.

- 1: Denk je dat cultuureducatie belangrijk is?
 - Ja, je moet over andere culturen leren
(van beide focusgroepjes kreeg ik dit antwoord en 2 leerlingen uit de leerlingraad hebben dit antwoord gegeven).
 - en zo durf je uiteindelijk meer.
(uit één focusgroepje kwam dit antwoord).
- 2: Wat mis je nog bij de activiteiten?
 - Iets bij gym dus een sport of yoga.
(uit beide focusgroepjes kwam dit antwoord).
 - Eten maken.
(2 leerlingen uit de leerlingraad hebben dit antwoord gegeven).
- 3: Kunnen we het aanbod beter maken zodat het nog beter bij jullie past?
 - Nee.
(beide focusgroepjes en 3 leerlingen uit de leerlingraad hebben dit antwoord gegeven).
 - Ja, door meer activiteiten aan te bieden.
(2 leerlingen uit de leerlingraad hebben dit antwoord gegeven).

Vragen van pag. 6 en 7. Inventariseren van de antwoorden op volgorde van binnenkrijgen van de vragenlijsten.

- 1: Wat zijn de belangrijkste dingen die je hebt geleerd tijdens de Cultuurdag?
Cultuur, zelfvertrouwen, veel met elkaar samenwerken en dingen te presenteren.
- 2: Hoe denken jullie over het presenteren aan het einde van de Cultuurdag?
De fotopresentaties weglaten.
Wij vonden de presentaties leuk, sommigen duurden alleen een beetje lang.
- 3: Veel leerlingen gaven aan dat ze liever bij een andere workshop hadden gezeten, Waar zou dat aan kunnen liggen?
Alle redenen die ik als voorbeeld heb gegeven vinden de leerlingen valide.
Sommige workshops duren erg lang.
- 4: Zou je iets aan de Cultuurdag voor leerjaar 1 en 2 willen veranderen?
Ja, meer sportactiviteiten en andere workshops.
- 5: Zou je iets aan de Cultuurdag voor leerjaar 3 willen veranderen?
Ja, andere workshops.

Conclusies:

- * De leerlingen van de focusgroepjes hebben de vragen serieus en in overleg met elkaar ingevuld.
- * Door het invullen van de vragenlijst weten deze leerlingen wat cultuureducatie is en wat er allemaal bij kan horen.
- * Deze leerlingen hebben inzicht gekregen in wat de opbrengsten kunnen zijn van cultuureducatie. O.a.: Je leert je fantasie te gebruiken, je leert je gevoelens te uiten, je zelfvertrouwen wordt groter en je leert improviseren.

6.1 Conclusies

De conclusies hieronder geschreven hebben betrekking op 3 onderdelen van mijn onderzoek: - de Cultuurdag,
- het aanbod van cultuureducatie op 2 College Jozefmavo
- de evaluatie van leerlingen over cultuureducatie.

De Cultuurdag:

Leerjaar 1 en 2:

Uit de resultaten en opbrengsten blijkt dat leerlingen nieuwe leerlingen hebben leren kennen en iets van de workshop en elkaar hebben geleerd. Hoewel een deel van de leerlingen aangeeft het presenteren eng te vinden, vindt een groot deel dat het wel zinvol is om te presenteren. Uit de antwoorden blijkt dat er bij zowel de leerlingen (en bij navraag bij collega's) als bij de collega's voldoende draagvlak voor behoud van de Cultuurdag is. De leerlingen hebben een positief gevoel over de Cultuurdag.

Leerjaar 3:

Uit de resultaten en opbrengsten blijkt dat dit voor veel leerlingen het eerste bezoek aan de Kunsthall en het Boijmans van Beuningen was. Het merendeel geeft aan dat het bezoek aan de Kunsthall en het Boijmans van Beuningen lang genoeg was en dat ze iets geleerd hebben van en over de exposities.

Ruim de helft van de leerlingen heeft tijdens de wandeling genoeg foto's kunnen maken. Veel leerlingen vinden dit een goede invulling van de Cultuurdag, toch geeft een deel aan dat het anders moet.

Leerjaar 4:

Uit de resultaten en opbrengsten blijkt dat er weinig leerlingen zijn die tijdens de Cultuurdag nieuwe leerlingen hebben leren kennen, dat is ook logisch aangezien de meeste leerlingen voor het 4de jaar op deze school zitten. De optredens in de kleine pauze zijn druk bezocht. Presenteren blijft spannend, maar de meeste leerlingen hebben er in leerjaar 4 geen problemen meer mee. Ruimte voor verbetering is er altijd als het aankomt op het aanbod van workshops.

Mijn persoonlijke conclusies over de Cultuurdag

Tijdens de dag 'leeft' de Cultuurdag.

Dit merk je als je op school rondloopt die dag, er hangt een hele positieve sfeer in de lucht en het voelt goed!

De uitslagen van de enquête zijn over het algemeen heel positief, zeker de uitslagen van de onderbouw.

Workshopleiders komen graag naar onze school om een workshop te geven, er zijn workshopleiders die alle jaren tot nu toe hebben meegedaan. Van hen krijg ik terug dat ze graag naar 2 College Jozefmavo komen omdat de dag goed georganiseerd is en onze leerlingen erg enthousiast en leerbaar zijn.

Voor leerjaar 3 zal het programma beter moeten en dat is een uitdaging voor de komende jaren die ik graag aanga.

Voor leerjaar 4 is de vraag of ik de Coach Heroes weer laat komen of dat daar een nieuw programma voor moet komen. Ik denk dat het slagen van de dag voor deze leerlingen sterk afhankelijk is van de workshops die door de Coaches aangeboden worden en als dat programma bekend is voor volgend schooljaar zal ik samen met collega's moeten inschatten of het geschikt is voor en aansluit bij onze leerlingen. Dat er ieder jaar opnieuw nagedacht moet worden over de invulling van de Cultuurdag is niet meer dan logisch en dat doen we ook.

Aanbod Cultuureducatie op 2College Jozefmavo.

Voor het schrijven van de conclusies over het aanbod heb ik besloten niet naar vaksecties te kijken, maar naar het totale aanbod.

- * Schoolbreed is er aandacht voor cultuureducatie.
- * Het aanbod zit niet alleen in de 'voorspelbare' vaklessen zoals drama, LO en tekenen/ handvaardigheid.
- * Het aanbod is zeer gevarieerd en de kerndoelen voor (kunst)- en cultuureducatie: produceren, presenteren, beleven, vastleggen en reflecteren komen aan bod.
- * Het mooie van de algemene vaardigheden voor Cultuureducatie (leren samenwerken, omgaan met verschillen, jezelf presenteren, omgaan met spanning en druk, zelfvertrouwen, integratie, verantwoordelijk zijn voor jezelf en voor elkaar en sociale vorming) is dat deze bij alle vakken en leergebieden op enig moment en vorm aan de orde komen.

Wat is, volgens leerlingen, de opbrengst van onze culturele activiteiten?

Door het serieus en in overleg met elkaar invullen van de vragenlijsten hebben deze leerlingen inzicht gekregen in het aanbod en de opbrengsten van cultuureducatie op 2College Jozefmavo. De opbrengsten zijn o.a.: je leert je fantasie te gebruiken, je leert je gevoelens te uiten, je zelfvertrouwen wordt groter en je leert improviseren.

6.2 Vooruitblik

Het is erg prettig om aan het einde van je onderzoek tot de conclusie te komen dat alle vragen die je jezelf aan het begin van het schooljaar gesteld hebt beantwoord zijn.

Wat staat dit schooljaar nog op de planning?

- Terugkoppeling naar de collega's over mijn onderzoek, gecombineerd met de introductie van de Culturele Ladekast. Hierdoor krijgen collega's inzicht in het aanbod van cultuureducatie op 2College Jozefmavo, waardoor het draagvlak voor cultuureducatie nog groter / breder kan worden.

Voor de komende schooljaren zijn er een aantal zaken die tijd en aandacht vragen:

- 2College Jozefmavo gaat meedoen met de Culturele Ladekast (CMKT) i.s.m. buro CiST, het Factorium en Poppodium 013. Het doel is om doorlopende leerlijnen te ontwikkelen. Leerjaar 1 en 2 gaan hieraan deelnemen en hiervoor moet een programma ontwikkeld / geschreven worden.
- Over de Cultuurdag:
 - * de presentaties aan het einde van de Cultuurdag: wel of niet presenteren en kan dat afhankelijk zijn van het leerjaar?
 - * een programma voor leerjaar 3 ontwikkelen wat bijdraagt / recht doet aan de doelen voor de Cultuurdag.

Aanbevelingen

- Uit de data die ik dit jaar over de Cultuurdag verzameld heb, blijkt dat een jaarlijkse Cultuurdag aan te raden is.

Vragen waarvan ik vind dat ze komend schooljaar aandacht verdienen:

- Hoe kan het draagvlak voor cultuureducatie bij de collega's verder groter / breder gemaakt worden?
- Hoe kunnen we bij leerlingen het bewustzijn vergroten over cultuureducatie?
- Hoe kunnen we het gebruik van de CJP door leerlingen optimaliseren?

6.3 Evaluatie

Terugkijkend op dit schooljaar had het onderzoek een prominente plaats in mijn leven. Het was een uitdaging om het onderzoek klein te houden, de planning kloppend te krijgen en de mensen die ik nodig had voor dataverzameling alert te houden.

Een groot deel van mijn onderzoek ging over de Cultuurdag en de enquête die ik daarvoor heb ontwikkeld zou ik op een later tijdstip deels anders hebben geformuleerd. Het verschil zit dan voornamelijk in de zinsopbouw van de vragen, ik weet nu dat sommige woorden niet gebruikt mogen worden in een enquête, zoals 'veel' en 'meer'. Doordat ik een hele snelle start heb gemaakt met mijn onderzoek door na zes weken al de grote enquête af te nemen bij de leerlingen, zat ik wel direct in een goed ritme en was ik voor mijn gevoel al volop met mijn onderzoek bezig.

Wat ik erg prettig vond waren de bijeenkomsten en de spreekuren van de AOS waarin ik heb kunnen overleggen en discussiëren met deelgenoten en begeleiders waardoor ik steeds voldoende feedback kreeg om weer verder te kunnen.

Het bleek meer tijd te kosten en lastiger te zijn dan ik had ingeschat om data van collega's te krijgen, door de waan van de dag is mijn verzoek om data aan te leveren regelmatig onderaan een prioriteitenlijst terecht gekomen. Hoewel is dat best kan begrijpen leverde dat mij de meeste stress op omdat mijn planning daardoor in gevaar kwam.

De grootste uitdaging voor mij tijdens dit onderzoek was het schrijven van het verslag, normaal gesproken begin ik te typen en zie ik wel waar ik uit kom als het verhaal maar klopt. Zo werkt dat natuurlijk niet met onderzoek doen, waarbij een bepaalde opzet van een verslag verwacht wordt en nog belangrijker: je moet als onderzoeker dingen goed uitleggen omdat je lezers anders geen idee hebben waar je het over hebt. Dat vergat ik nog wel eens omdat de materie waarover je schrijft waar jezelf helder en logisch is.

Literatuurlijst

- (1) *Kunstzone*, tijdschrift voor **Kunst & Cultuur** in het onderwijs, september 2014, 05)
- (2) (Bron: R. Plasterk (PvdA), minister Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Brief van de minister van onderwijs, cultuur en wetenschap aan de voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal. Den Haag, 21 december 2006.)
- (3) http://www.onderwijsraad.nl/upload/publicaties/329/documenten/onderwijs_in_cultuur.pdf
- (4) <http://www.cultuureducatie.nl/Docs/discussie%20De%20%20kracht%20van%20cultuureducatie.pdf>
- (5) <http://ko.slo.nl>
- (6) ronaldivonpiekartz.nl
- (7) <http://www.bibliotheek.nl/thema/opvoeding-en-onderwijs/cultuureducatie/859.cultuureducatie-in-het-voortgezet-onderwijs.htm>
- (8) <http://www.breinbewust-onderwijs.nl/sites/default/files/Het%20puberbrein%20en%20consequenties%20voor%20het%20onderwijs.pdf>
- (9) <http://www.academia.edu>
- (10) http://www.cultuurstation.nl/cultuurstation_object_upload/att/De-Culturele-Ladekast.pdf

Bijlagen

Bijlage 1

Enquête Cultuurdag leerjaar 1 en 2

	Ja	Nee	Weet ik niet
Zat je bij een vriend(-in) in de groep?			
Was het een leuke groep?			
Kende je veel leerlingen uit je groep?			
Heb je nieuwe leerlingen leren kennen?			
Heb je iets geleerd van andere leerlingen?			
Heb je iets geleerd over samenwerken?			
Heb je iets geleerd van de workshopleider?			
Heb je iets geleerd van de workshop?			
Heb je in de pauze met leerlingen gepraat over hun workshop?			
Heb je in de pauze over jouw workshop gepraat?			
Had je liever bij een andere workshop gezeten?			
Vond je de presentaties van de andere groepen leuk?			
Denk je dat de andere groepen jullie presentatie leuk vonden?			
Vond je het spannend om wat je geleerd hebt te presenteren?			
Vond je jouw presentatie leuk?			
Vond je het zinvol om te presenteren?			
Heeft de mentor goed uitgelegd wat je deze dag zou gaan doen?			
Had je er zin in toen je 's morgens naar school kwam?			
Heb je de optredens in de kleine pauze gezien?			
Vond je de optredens leuk?			
Was het een gezellige dag?			
Passen de workshops waaruit je kon kiezen bij jullie leeftijd?			
Ieder schooljaar is er een Cultuurdag, moet die blijven?			
Wil je meedenken over cultuuronderwijs op de Jozefmavo?			

Bijlage 2

Enquête Cultuurdag leerjaar 3

Vraag	Ja	Nee	Weet ik niet
1 Was het je 1 ^{ste} bezoek aan de Kunsthall ?			
2 Vond je de James Bond-expositie interessant?			
3 Heb je wel eens een James Bond-film gezien?			
4 Herkende de items van de expositie?			
5 Waren er items die je mee naar huis had willen nemen?			
6 Was het bezoek lang genoeg?			
7 Ben je nog naar een andere expositie gaan kijken in de Kunsthall?			
8 Was het je 1 ^{ste} bezoek aan het Boijmans van Beuningen ?			
9 Vond je de expositie 'the future of fashion is now' interessant?			
10 Waren er slimme oplossingen voor mode bedacht?			
11 Was de kleding die tentoongesteld werd mooi?			
12 Denk je dat je nu (voorlopig) anders naar kleding kijkt?			
13 Ben je nog naar een andere expositie gaan kijken in het Boijmans van Beuningen?			
14 Heb je tijdens de wandeling genoeg foto's kunnen maken?			
15 Was dit een goede invulling van de Cultuurdag klas 3?			
16 Zou het anders moeten?			
17 Zou het anders kunnen?			
18 Zou je erover mee willen denken met een groepje leerlingen?			

Bijlage 3

Enquête Cultuurdag leerjaar 4

Vraag	Ja	Nee	Weet ik niet
Over de Cultuurdag klas 4:			
1 Was je ingedeeld bij jouw 1 ^{ste} keus workshop?			
2 Heb je iets van de workshop geleerd?			
3 Heb je nieuwe leerlingen leren kennen?			
4 Heb je in de pauze over de workshop gepraat?			
5 Heb je in de kleine pauze gekeken naar de optredens van de Coach Heroes?			
6 Vond je het spannend om te presenteren?			
7 Vind je het zinvol dat iedereen moet presenteren?			
8 Vond je het een leuke dag?			
Opbouw Cultuurdag klas 1 t/m 4			
9 Is deze opbouw goed?			
10 Is deze opbouw logisch?			
11 Is deze opbouw eerlijk?			
12 Zou het anders moeten?			
13 Zou het anders kunnen?			
14 Zou je er over mee willen denken met een groepje leerlingen?			
15 Tips:			

Bijlage 4

Inventariseren bij collega's.

Beste collega,

Ik ga voor mijn Praktijkonderzoek het aanbod van cultuureducatie op 2College Jozefmavo in kaart brengen, zodat zowel de schoolleiding, de (vak-)docenten en ik als cultuurcoördinator een goed beeld hebben wat wij als team aan cultuureducatie aanbieden op 2College Jozefmavo.

Het begrip cultuureducatie

Cultuureducatie is een beleidsterm die kunsteducatie, literatuureducatie, erfgoededucatie en media-educatie omvat. Het verwijst naar zowel onderwijs met, als onderwijs over kunst, literatuur, cultureel erfgoed en media.

In het voortgezet onderwijs verdiepen en verbreden leerlingen hun kennismaking met kunstzinnige en andere culturele uitingen. Centraal staat het verkennen en exploreren van de eigen **productieve** mogelijkheden.

Om mijn onderzoek klein genoeg te kunnen houden wil ik graag dat jullie je beperken tot wat leerlingen zelf maken (produceren). Het gaat mij om het eindproduct, niet de tussenstappen / de weg ernaar toe.

* Ik zou graag van jullie willen weten hoe jullie invulling geven aan cultuureducatie binnen jullie vak(-gebied) in leerjaar 1, 2, 3, en 4.

Voorbeelden hiervan:- zelf een gedicht of verhaal schrijven (niet het vertalen ervan).

- een tekenopdracht met een cultureel thema.
- zelf een muziekstuk schrijven, niet het leren spelen.
- zelf een film maken, niet het kijken van een film.

Je reactie mag schriftelijk of via mail, ik zou het erg fijn vinden als ik eind januari alle reacties binnen heb.

Stuur je de reactie via mail, dan graag als onderwerp 'inventariseren + het vak waarvoor je het hebt geschreven'.

Met heel veel dank,
Groeten Anne Marie.

Cultuureducatie

Na de Cultuurdag hebben jullie een vragenlijst ingevuld over de Cultuurdag. Op die vragenlijst hebben jullie aangegeven dat jullie willen meedenken over de invulling van de Cultuurdag en over cultuureducatie hier op school.

Uit alle leerlingen die hebben gezegd dat ze wilden meedenken, zijn jullie uitgekozen om nog een vragenlijst in te vullen.

Bij het beantwoorden van de vragen mag je zelf de antwoorden geven, het zijn open vragen. Ik zou het fijn vinden als je de vragen zo uitgebreid mogelijk beantwoord, als je iets niet snapt of weet mag je natuurlijk om uitleg vragen.

VAK:

VAK:

VAK:

VAK:

VAK:

VAK:

VAK:

VAK:

Alle activiteiten zoals: dansen, toneel spelen, een verhaal of gedicht schrijven, een excursie of een spel maken horen bij Cultuureducatie!

- activiteiten bij cultuureducatie horen? Ja of Nee?
- Wat leer je als je een verhaal moet schrijven?

Wist je dat al deze

-
-
- Wat leer je als je een verslag moet schrijven over een film die je hebt gekeken?

- Wat leer je tijdens een les of de Cultuurdag als je moet dansen?

- Wat leer je als je voor een vak een spel moet maken?

- Wat leer je als je voor een les een gedicht moet schrijven?

- Wat leer je tijdens de les als je moet toneel spelen?

- Wat leer je als je op excursie bent?

Zoals je inmiddels weet horen dansen, toneel spelen, een verhaal of gedicht schrijven, een excursie of een spel maken enzovoort bij cultuureducatie!

- Denk je dat cultuureducatie belangrijk is? Ja of Nee?
Omdat?

- Wat mis je nog bij de activiteiten, wat zouden we ook nog kunnen doen?

- Kunnen we het aanbod beter maken, zodat het nog beter bij jullie past? Zo ja, hoe dan?

- Wat zijn de belangrijkste dingen die je geleerd hebt tijdens de Cultuurdag?

- Een vast onderdeel van de Cultuurdag zijn de presentaties aan het einde van de dag. Hoe denken jullie over de presentaties?

- 47% van de leerlingen uit klas 1 en 2 geeft aan dat ze liever bij een andere workshop hadden gezeten.

Waar kan dat mee te maken hebben?

- Leerlingen zaten niet bij de workshop waarbij ze het liefst waren ingedeeld.
- In de pauze hebben leerlingen over andere workshops gepraat en die leken ook erg leuk.
- Leerlingen hebben tijdens de presentaties workshops gezien die ze ook erg leuk leken.

Welke reden of redenen missen jullie nog?

- _____

- _____

- _____

Zou je iets aan de Cultuurdag voor klas 1 en 2 willen veranderen?

- Nee
- Ja

Alleen voor de leerlingen van klas 3: wat zou je aan de Cultuurdag klas 3 willen veranderen?

Bedankt voor het invullen van deze vragenlijst!

Groeten mevrouw Noordhuis.